

(Hekayə)

Qapı sürgüsünün onunla əylənmiş kimi çölə çıxmış nazik, uzun dilindən yapışıb bir az hirs, bir az da acıqla dörd-beş dəfə yuxarı-aşağı yellətdi. Tanış yorğun səs rəngi avazımız paslı, dəmir qapının bağrından qopub, pilləkəndən diyirlənən girdə daş kimi ağır-ağır ətrafa yayıldı. Dil dediyi qapının içində yerləşən siyirmə dəmir çubuğun hər iki tərəfə uzanan qanadlarıydı. Bu dəmir qanadlar ilə qapını içəridən də, çöldən də rahatca açmaq mümkündürdü, azcana geri itələnməyə bənd idi.

Gözlədi, gözlədi, səsin əks-sədəsi qulaqlarından tamam çəkildi, dili təkrar oynatdı. Yenə o tanış, yorğun səs... bayırda əsən əfəl payız küləyinə qoşulub dayca təki atıla-atıla dərhal uzaqlaşsa da, ümid vardı ki, içərinin payına düşənə də badminton topu kimi divarlarda əks-sədə verə-verə axır kimsə deyəcək.

Hərdənbir gündüz dükan-bazara getsə də, adətən, anası bütün günü evdə olurdu. Atasına qaş qaralandan sonra işdən qayıdırdı.

İçəridən hay verən olmayınca sürgünün dilini geri itələyib qapını köhnə dost kimi sinəsinə sıxdı. İçəri onunla birlikdə bir parça işıq da ayaq basdı. Qapı xəstə qocalara xas cırıltılı səsi ilə "məni ört" deyə yalvarsa da, örtmədi, gözlədi, gözləri qaranlığa alışanadək o bir parça işığı da içəridə girov saxladı. O bir parça işıq ürəkə quşcıqaz kimi çırpına-çırpına əvvəl dördgözün, sonra qabuyunun, daha sonra soyuducunun, lap axırda stolun başına dolandı. Tula gözləri də o bir parça işığı qovaladı, qovaladı, anasının mətbəxdə olmadığını yəqinləşdirincə köhnə qapını rahat buraxdı ki, qapının o üzündə qalmış axşamüstünün yorğun aydınlığına qovuşaraq bir azdan səhərdən aralaşmış dağların qoynunda yatmağa getməsi üçün işıq parçasını da azad eləsin. Mətbəxinə balaca, tutqun şüşəli pəncərələrindən hələ də içəri oğrun-oğrun işıq lopaları boylanmaqdaydı; görünür bayaqkı dustaq yoldaşlarını axtarırdılar.

Anası yoxdu. Deməli, ya mətbəxin böyründəki içəri otaqda, ya da sağındakı azca aralı, çərçivəsi hansısa naşı usta tərəfindən bünövrədən əyrilən qoyulduğu üçün heç vaxt tam örtülməyən qapının o üzündəki otaqların birində çim vururdu.

Odey... Əyri qapının açıldığı tunel kimi uzunsov, alaqranlıq otağın o biri başında parıltı göründü. Yağlı boya kimi əriyib itməkdə olan axşamçağının soyuq mavi işığının içində anasının rüku halındakı namazqılana bən-zəyən əyilmiş doğma siması dikəlib uzaqdanca ona səsləndi:

– Gəlmisən? Xoş gəlmisən!

Ayaqqabılarını çıxardı, səsin açdığı ciğirli uzunsov otağın alaqranlığını yarib sonundakı şüşə gözlü açıq qapıdan keçərək həyəyə düşdü.

– Ala bunları gey, – barmaq-

Mirmehdi Ağaoğlu

ların ucunu yerə qoymağa macal tapmamış anası neçə ildir daş döşəli həyətin tozunu-torpağını özünün göy rəngi kimi canına hopdurmuş şepitləri ayağından çıxarıb ona sarı itələdi.

– Bəs sən?

– Divarın dibində qaloş var, keçirəcəm ayağıma.

– Yox, sən şep-şepləri götür, qaloşu mən geyərəm.

– Qaloş heç bilirəm ki, hardadı? Əşşi, onsuz, az qalib.

Anası söhbəti uzatmaq istəmədiyini göstərən əda ilə boynunu qucaqlayıb yanaqlarından öpdü, o dəqiqə də eyni əda ilə oğlundan aralaşmış qaz balonunun üstünə əyildi. O, bu tövrün səbəbinin soyuqluq deyil, istilik olduğunu dərhal anladı.

– Bıy, balıqlar yandı! – Elə bil anası da onun təlaşını duyub öz tələskənliyinə haqq qazandırdı.

Basketbol topuna bən-zəyən, tək-göz, yaşıl qaz balonunun üstündəki iri daş tavada əl boyda

– Ancaq balacadılar. – Yəqin, anası onu eşitmədi, ya da bibisi-gilin əhvalı barədə əlavə məlumat verməyə özünü borclu bilmədi. – Sümüyü sən deyən yoxdu. Atan xoşlayır balıq yaxşı qızaranda, tay arıtlamır, loop ötürür.

Atasının balaca, qıpqırmızı qızarmış balıqları xoşlamağını oğluna təzə xəbər kimi çatdırmaqda anası elə bil demək istəyirdi ki, əvvəl atanı soruşmalı idin, sonra bibingili.

– Atam hardadı?

– İşdədi. Gələr harda olsa.

Darıxma, az qalib, kutarıram. Kuxnada bişirə bilmirəm, sonra balığın iyi evdən çəkilmir. Yuxarıda hazırlayaram, isti-isti yeyərəm.

...deyəsən, indi yadına düşdü ki, anası soyuq daşların üstündə ayaqqabısız dayanıb.

– Qaloş hanı, yerini de, tapıb gətirim. – Ətrafa baxınıb kül kimi həyəyə çökməkdə olan boz qaranlığın içində bir cüt tanış qaloş axtarsa da, gözü heç nə seçmədi. – Ayaqyalın dayanmışsan da-

ri dadına yetdi: döş cibinə uzanıb siqaretlə alışqanı götürdü... Qaranlığa ikinci cəbhə açıldı... Yalnız tüstünü içinə alıb kamali-ədəblə ciyərlərinə hopmağına macal vermədən təzədən bayıra pilyəyə bayaqdan canını əsir götürmüş pərtliyi də anasının gözündən yayındıraraq boz tüstü libasında özündən uzaqlaşdırdı.

– Özün bilirənsən ki, sənə siqaret çəkmək olmaz, yenə çəkirsən.

– Azaltmışam.

– O vaxt həkim dedi ki, ciyərlərinde ləkə var.

– Ana, bilirəm. Sənə də həkim deyib ki, soyuq daşın üstündə ayaqyalın dayan?

– Yaxşı-yaxşı, kutardım. – Axırncı balıqları çox da qızarmağa qoymadan tavadan götürüb balonu söndürdü. – Mən qalxdım yuxarı, çörəy hazırlayıram, sən də o mərəti at, gəl, bi tikə ye.

Bu vaxt yuxarıdan tappıltı səsi eşidildi.

– Bıy, öləsən elə. – Anası acıqlandı. – Gözlə balıq verərəm sənə!

Anası əlində balıq dolusu tabaq, şüşə gözlü, açıq qapıdan keçib qaranlıqda yox oldu. Yalnız indi fikir verdi ki, bayaqdan iri bir pişik damın şiferinin altındakı enli taxtanın üstündə yayxanıb,

kəti ilə çəşmələyir, soyuducunun naqqa balığı kimi iri ağız onun sehirlə sözləriylə sim-sim mağarasına dönüb bağrındakı nemətlərə qonaq edir, rəngi avazımız müşəmbəli, bir tərəfi divara söykək qonaq stolunun üstünə boşqablar, çəngəl-qaşıqlar onun, yalnız onun futbol məşqçisi iradəsi ilə düzülür.

– Keç otur isti-isti balıqdan ye.

Masanın üstünə nimçə, çəngəl, bir tabaq balıq, çörək, kələm turşusu qoyulmuşdu.

– Kələmi təzə tutmuşam, hələ dəyməyib. Dadına baxarsan, bəyənsən qoyaram apararsan. Haydı, keç əlini yu, gəl otur, bir tikə çörək ye.

Yalnız indi yadına düşdü ki, evə girəndən gödəkəsini çıxarmayıb. Əynini soyunub hamam otağına buruldu. Qapının böyründəki açara iki-üç dəfə toxunsa da, hamam qəflət yuxusundan oyanıb gözüni açmadı ki, açmadı.

– Lampası yanib, – anası gileyləndi, – iki gündü atana deyirəm dəyiş-dəyiş, dəyişib başa çıxırmı.

– Mən dəyişərəm, – açıq qapıdanca bir addım atıb əlini küncdəki bəyaz zənbaq ağızlı əlüzyuanda tez-tələsik yudu, – gətir, dəyişim.

– Gəl, çörəyini ye, dəyişərəm, yeməyini soyutma, indi çay da dəmləyəcəm.

Hamam qapısının yanında neçə ildir keşik çəkən ensiz, hündür paltar şkaflarının asılqanından dəsmal çıxarmadan tələsik əllərini quruladı, keçib süfrə arxasında əyləşdi.

– Mənim balam necədi?

– Yaxşıdı.

– Niyə gətirmədin?

– Dərsdədi, axşam çıxır. –

Nimçəyə qoyduğu qızarmış kül-mənin əvvəl kitab kimi qarnını araladı, görsün kürüsü varmı? – Özü də evdən gəlmirəm, Bilgəhə, heykəltəraşla müsahibəyə getmişdim, ordan gəlirəm.

Balığın qarnında "əməliyyat aparmağı" söhbətini kəsmədən pəncərə şüşəsinə ilişib qalmış pərvanə kimi balaca mətbəxin içində ora-bura vurnuxan anasının nəzərindən də qaçmadı.

– Yoxdu? O birilərinə bax, kürüsü olmalıydı.

– Eybi yox, bobla yeyəcəm.

Anası öz-özünə danışmış kimi:

– Sən əvvəldən balıq xoşlamadın da. Sümüyü boğazında qalırdı. Dayan kartof da qızardım.

– Lazım deyil, birtəhər yeyəcəm, əziyyət çəkmə.

– Əziyyəti yoxdu! – Anası bir qədər pauza verdi, yalnız bundan sonra gəlinini soruşmaqla, Taleyanvari diplomatik gediş elədi. O, anasının nəyə işarə vurduğunu anlasa da, açıb-ağartmadı.

– Yaxşıdı. Külmanın başını dişlərinin arasında möhkəm sıxdı. – Səhər tezdən bizdən qabaq durub işə gedir, axşam bizdən sonra qayıdır. – Başın şərəfini təmam sovrandan sonra əzilmiş kütləni nimçənin kənarına qoydu.

"Pərvanə" gəlini barədə daha heç nə soruşmayıb tunel kimi uzunsov otağa açılan, çərçivəsi əyrilən qapıdan keçib gəldi, bir də əlində lampa ilə qayıtdı.

(ardı gələnlə sayımızda)

İŞIĞ

iki külmə qızarırdı. Anası öyrəşikli əl hərəkəti ilə çəngəli balığın altından salıb bir göz qırpmasında o üzünə çevirdi, sürüşməsin deyə də tutqanlı o biri əli ilə tavadan yapışdı. Liğalıq dağ yağla dolu tava balığın üzünün çevrilməsinə sevinib hay-həşir saldı. Anası ikinci balığı da çevirəndə o, bir üz qızarıb qırmızı-qəhvəyi rəng almış külməyə ac vağ kimi dikildi. Özünü saxlaya bilmədi:

– Nə qəşəng qızarıblar! – Qırşaq boyunda taxta şkaflın təpəsindəki tabaqda yuxa kimi bir-birinin üstünə qalaqlanmış qırmızı-qəhvəyi balıqlar da ac gözlərindən yayınmadı.

– Bibin göndərib, – anası hədisə yerində əməliyyat-axtarış qrupunun müstəntiqinə izahat verən cinayətkar təbiri ilə dilləndi, – balıqlar dənizdən tutur, elə gətirib Kürdəxanının içində-cə satırlar, onda ucuz düşür. Bizim üçün də alıb, əminlə göndərib.

Keçib bir az aralıda çöməldi.

– Bibingil necədir? – Bir halda ki, bibisigildən söhbət düşüb, düşündü, soruşmasa yaxşı çıxmaz.

şın üstündə, yerini de, gətirim.

– Onsuz, az qalib, bu ikisini də o üz, bu üz edim, çıxıram yuxarı. – Anası tavaya təzə balıq qoya-qoya dilləndi.

– Sənə soyuq olmaz axı. Xəstəliyin güclənər. Heç olmasa dərmanlarını vaxtı-vaxtında atırsan?

– Hə, atıram. – Sözlər anasının ağzından ürək çıxdı.

Yalan danışa bilməməkdə anasına oxşamışdı. Bu yaşa çatmışdı, hər dəfə yalan danışanda kəlmələr gülləsi lülədə ilişib qalmış tufəng kimi ağızında partlayırdı.

Anasına təpinib övlad nigarlılığı ilə onu danlamaq istəsə də, dərmanının baha qiymətini və bu üzündən anasının onu qənaət(!) atdığı xatırlayıb, xəcalətindən tavada artıq bir tərəfi qızarmaqda olan balıqların rəngini aldı. İçini qarşıyan pərtliyin hərəkəti qara pantera kimi ətrafı pusa-pusa həyəyə soxulmağa çalışan qaranlıqda daha da parıldayan alov dilimlərinin üstünə düşürdü. Heç bir bədən üzvünün onu düşdüyü bu zülmətdən aydınlığa çıxarmağa gücü çatmadı, yaxşı ki, həmişə olduğu kimi yenə ellə-

arabir sarı bıqlarını yalaya-yalaya onların söhbətinə qulaq asırmış. Yox, pişik gözləməkdən tənqə gələrkə daha səxavətli bilidiyi qonşulardan birinə çıxıb getməmişdi, sadəcə mövqə dəyişmişdi. Anası neçə illik adətini tərgidən deyildi, necə olsa axşam yeməyindən sonra əlində bir boşqab sür-sümük, qapının ağzına çıxacaqdı, pişiyin ziyafəti də o zaman başlayacaqdı.

Bayaqkı qaranlığın yerini tutub bütün mətbəxi işğal edən sarı işıq horrası müzəffər sərkərdə rahatlığı ilə ətrafa yayılsa da, unudurdu ki, buranın tək sahibi var, o da anasıydı. Divin canı şüşədə olan kimi işığın divarın bir tərəfinə pərçimlənmiş açarı – düyməsi də anasının əlindəydi. İşıq, elə stolun altınamı, yoxsa divarboyu düzülmüş mətbəx şkaflarının, dördgözün, soyuducunun dalına qaçıb gizlənmiş qaranlığın özü də bilməliydə ki, mətbəxdə hər şey anasının hökmü ilə bərqərarlıdır: dördgöz onun şimşək baxışı ilə alışır, qabyuyunun kranı əlinin dirijorvari hərə-

Səhifəni hazırladı: Tural Turan